

3. Kabirov, R. R., & Sugachkova, E. V. (2005). Assessment of the quality of the environment. A teaching aid. – Ufa Vagant. In the educational-methodical manual provides specific topics of general and specific, proposed forms of organization and methods of laboratory and practical exercises to assess the quality of the environment, 135.

4. Куца С. Стаття «Сучасні методи викладання іноземних мов». – [Електронний ресурс] / С. Куца. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/757>

5. Council of Europe: a Symposium on «Key competencies for Europe», Doc. DECS / SC / Sec. (96) 43, Bern, 1996.

Сидорук Т.С.

*заступник директора з навчально-виховної роботи,
Державна художня середня школа імені Т.Г. Шевченка*

**ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
ВЧИТЕЛІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО ЦИКЛУ
ДХСШ ІМ. Т.Г. ШЕВЧЕНКА
(методи підвищення зацікавленості учнів ДХСШ
до вивчення загальноосвітніх предметів)**

Майбутні митці – живописці, скульптори, архітектори, майстри прикладного мистецтва, як майбутні діячі культури України, мають бути добре освічені, мати широкий кругозір, добре орієнтуватися в сучасному світі, знати свою роль і місце в суспільстві, вчасно і фахово реагувати на сучасні світові виклики, що неможливо без глибоких знань загальної шкільної освіти і звички постійно вчитися і вдосконалюватися.

Але, на превеликий жаль, в спеціалізованих школах, в тому числі і ДХСШ, учні нерідко ігнорують загальноосвітні предмети, особливо природничого характеру, вважають їх непотрібними і відносяться до них суто формально. Це велика помилка і велика проблема, яку необхідно вирішувати. При цьому, багато що залежить від вчителя, від його педагогічної майстерності.

Педагогічна майстерність вчителя полягає не лише в тому, щоб чітко, зрозуміло і дохідливо пояснити сутність теми уроку, а також, можливо в першу чергу, зацікавити учня до вивчення даного предмету. Для цього надзвичайно важливо показати його роль і місце в житті сучасного

суспільства та природи взагалі, показати зв'язок даного предмету з іншими предметами, які вивчаються в школі, показати історію розвитку даного предмету, як наукового напрямку, як це впливало на розвиток економіки, культури та інших аспектів життя людей в історичному плані. Для наших учнів цікаво і важливо показати зв'язок даного предмету з їх фахом. Особливо це важливо для учнів старших класів.

З цією метою на прикладі фізики розроблені і застосовані на практиці підсумкові уроки, що показують зв'язок фізики з фахом наших учнів. Це уроки на тему: «Фізика і архітектура», «Фізика і скульптура», «Фізика і живопис», «Фізичні методи дослідження художніх творів», в яких показано як саме знання з фізики може бути застосоване в їх фаховій діяльності.

Для розширення «кола зору» учнів і щоб показати вплив розвитку знань з фізики на сучасний розвиток суспільства і життя людей, запропоновані і проводяться підсумкові уроки на тему: «Фізика і медицина», «Фізика і економіка», Фізика і екологія», «Фізика навколо нас», «Фізика і всесвіт» та інші.

Вдало вибрати тему уроку – це важливо, але не менш важливо як його провести. В'яло неемоційно проведений урок буде мати зворотний ефект – ще більше несприйняття як предмету, так і педагога, тому надзвичайно важлива його підготовка – підбір матеріалів, темп і емоційність викладання, залучення учнів до участі і висловлюванні своїх думок і т.п.

Важливим є також урізноманітнення форми проведення уроку, одним з яких є залучення учнів до самостійних пошуків, оцінювання, формулювання і висловлювання своїх думок стосовно певних фізичних явищ.

У зв'язку з цим були введені і проєкспериментовані уроки-конференції, теми яких учні підбирали самостійно або приймали в цьому активну участь. Приклади тем: «Людина невичерпне джерело фізики», «Фізика – це набагато більше ніж набір законів», «Фізика – це насамперед жива творчість мозку» та інші.

До таких уроків учні готуються заздалегідь – самостійно підбирають матеріал, оформлюють їх як наукову роботу і доповідають перед класом. При цьому дають свою оцінку і відповідні висновки.

Окремо варто виділити уроки-проблеми., які найчастіше пов'язані з екологічними проблемами, наприклад: «Вплив акустичних коливань на біологічні об'єкти, в тому числі на людину», «Вплив електромагнітного

поля і електромагнітних хвиль на біологічні об'єкти і людину», «Дотримання необхідних правил збереження зору», «Магнітне поле Землі і його роль в збереженні життя» та інші. Теми таких уроків інколи підказують учні. Особливість проведення уроків-проблем в тому, що до них готується весь клас. Доповідачів по темі декілька, але в обговоренні участь приймають всі учні класу, є, також, опоненти. Підсумок підводиться як учителем, так і учнями.

Вказані підходи і методи не тільки підвищують зацікавленість учнів у вивченні фізики, а й залучають їх до активної творчої роботи і, значною мірою, до поглиблення та узагальнення знань.

Такі уроки проводяться відкрито, тобто на них присутні інші педагоги загальноосвітнього циклу, які в цей час вільні від занять, а інколи і педагоги фахового циклу. Обговорення і аналіз таких уроків педагогами проводяться на методичних об'єднаннях, педрадах або інших зібраннях вчителів, присвячених вдосконаленню навчального процесу. На них також розглядаються нові плани та методи викладання загальноосвітніх дисциплін та залучення учнів до активної участі в творчих процесах.

Як подальше вдосконалення творчих уроків запропоновано, а колективом вчителів підтримано проведення інтегрованих творчих уроків з природничих предметів. Теми інтегрованих уроків можуть бути конкретними, наприклад: «Пристрої акумуляції електричної енергії, їх роль в сучасній електроенергетиці, розвитку безпроводного електротранспорту і особливо в майбутньому». Цей урок готували і провели вчителі фізики і хімії. Або «Фізичні і хімічні процеси в біологічних об'єктах», який провели вчителі фізики, хімії та біології. Інші теми мають суто світоглядний характер, наприклад: «Світоглядний потенціал природничих наук», який провели вчителі фізики, хімії, біології та математики. Урок на тему: «Як змінилося життя людей після винаходу генераторів, трансформаторів та інших пристроїв змінного струму» готували вчителі фізики та історії. Цікавим виявився експериментальний урок, проведений учителями фізики і англійської мови – це фізика англійською мовою. Тема уроку: «Магніт і магнетизм».

В кожній темі, незалежно від її характеру, особлива увага приділялась екологічним проблемам. Цю частину уроку готував хтось з учнів окремо за їх бажанням. Але, через особливу важливість екологічних ризиків, учням пропонуються і окремі інтегровані уроки-проблеми, наприклад: «Суспільні ризики науково-технічного прогресу»

або «Науково-технічний прогрес, економіка, природа і людство», на яких застерігається, що до всього чим користується людство в наш час треба відноситись зважено. Як довела практика, саме такі уроки з елементами творчого пошуку, формулювання власної думки і дискусій викликають найбільшу зацікавленість старшокласників і є найбільш дієвим в формуванні поглибленого відношення учнів до вивчення загальноосвітніх предметів і в загальному розвитку дітей.

В зв'язку з викладеним вище, завучем, при підтримці вчителів загальноосвітнього циклу, прийнято рішення саме такий підхід до розвитку педагогічної майстерності активно вдосконалювати і поглиблювати в майбутньому.

Очевидно, що в майбутньому цей досвід необхідно поширити на такі предмети як: «Історія України», «Всесвітня історія», «Історія мистецтв України», «Українознавство» та «Українська література», бо саме там закладено значний потенціал патріотичного виховання, а творчі уроки і уроки-дискусії можуть в значній мірі цьому сприяти.

Варто зазначити, що на сьогодні зібрано достатньо матеріалів і набуто достатній досвід по патріотичному вихованню, які застосовуються на уроках і позаурочний час завучем особисто та вчителями загальноосвітнього циклу, але ще є значний резерв щодо його вдосконалення.

Вдосконалення педагогічної майстерності вчителів загальноосвітнього циклу ДХСШ на даному етапі полягає в тому, щоб зацікавити учнів вивчати загальноосвітні предмети. Для цього запропоновано і впроваджено наступне:

- 1) урізноманітнення методики проведення уроків;
- 2) проведення підсумкових уроків, що розкривають зв'язок даного предмету з фахом, який опановує учень та зв'язок даного предмету з різними науковими напрямками та галузями економіки;
- 3) проведення уроків-конференцій, які готують самі учні і приймають в них активну участь;
- 4) проведення уроків-проблем, які носять дискусійний характер і в яких учні приймають активну участь;
- 5) проведення інтегрованих уроків, в яких приймають участь вчителі, що викладають різні предмети.

Це не лише стимулює учнів до навчання, а й узагальнює і поглиблює їх знання, що суттєво впливає на їх розвиток.